

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

964

Vragen van de leden **Van Nispen** en **Van Kent** (beiden SP) aan de Ministers van Asiel en Migratie en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het nieuws dat arbeidsmigranten worden uitgebuit door werkgevers die de noodopvang voor asielzoekers verzorgen* (ingezonden 21 november 2024).

Antwoord van Minister **Faber – Van de Klashorst** (Asiel en Migratie), mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 6 januari 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het NRC-onderzoek naar de erbarmelijke omstandigheden waarin arbeidsmigranten moeten werken in de door de overheid gefinancierde noodopvanglocaties op cruiseschepen zoals bij het bedrijf Cruisinc?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Kunt u reflecteren op de bevindingen dat mensen weken achter elkaar werken zonder vrij te krijgen, wie ziek wordt, ontslagen wordt en dat deze arbeidsmigranten dan op straat worden gezet?

Antwoord 2

Iedereen die in Nederland woont en werkt moet goed behandeld worden. Situaties zoals omschreven in het artikel zijn onacceptabel en iedere misstand in Nederland is er één teveel. Het is belangrijk dat goed naar deze situatie wordt gekeken. Uit het nadere onderzoek zal moeten blijken of en zo ja welke wet- en regelgeving hier overtreden is.

Vraag 3 en 4

Waarom worden arbeidsmigranten ingehuurd voor werk dat asielzoekers ook zelf zouden kunnen doen?

¹ NRC, 15 november 2024, «Ondernemers lopen binnen door uitbuiting van arbeidsmigranten op asielschepen», www.nrc.nl/nieuws/2024/11/15/handige-ondernemers-lopen-binnen-door-uitbuiting-van-arbeidsmigranten-op-asielschepen-a4873136#:~:text=Uitbuiting%20arbeidsmigranten%20uit%20Oost-Europa%20die%20de%20dagelijkse%20gang%20van%20zaken,blijkt%20uit%20onderzoek%20van%20NRC.

Deelt u de mening dat het in het kader van het kabinetsvoornemen om de instroom te beperken ook zeer pijnlijk is dat er arbeidsmigranten extra naar Nederland worden gehaald voor dit werk en asielzoekers dit nu niet mogen doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 4

Op iedere locatie van het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (hierna: COA) is personeel nodig voor de opvang en begeleiding van asielzoekers.

Tegelijkertijd worden de bewoners van het COA gestimuleerd om een bijdrage te leveren aan de locatie waar zij verblijven. Zo dragen asielzoekers op reguliere locaties bij aan zaken als onderhoud, schoonmaak en andere ondersteunende activiteiten.

Echter, vanwege het aanhoudende tekort van reguliere opvanglocaties zijn tijdelijke noodopvanglocaties noodzakelijk, waaronder opvang op schepen.

Deze locaties moeten snel, soms binnen enkele dagen, operationeel zijn. Bovendien is op dit soort locaties vaak specialistisch personeel noodzakelijk; bijvoorbeeld mensen die kennis hebben van werken op een groot schip. Ook is het zo dat schepen noodgedwongen worden gehuurd met hospitality dienstverlening.

Daarnaast speelt dat noodopvanglocaties vaak korter worden gebruikt dan reguliere locaties, en bewoners minder zelfstandig zijn. Op deze locaties is vaak geen kook gelegenheid. In plaats daarvan wordt gebruik gemaakt van een cateraar. Om deze redenen is het lastiger werk te laten doen door de asielzoekers zelf.

Het is mijn ambitie om deze dure en suboptimale vorm van opvang zo snel mogelijk tot een minimum te beperken.

Vraag 5

Kunt u verklaren waarom deze arbeidsmigranten worden uitgebuit en had u hier weet van?

Antwoord 5

De omstandigheden zoals genoemd in het artikel zijn onacceptabel. Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 2 is elke mogelijke misstand in Nederland er één teveel. Daarom is het belangrijk dat hier onderzoek naar wordt gedaan.

Signalen over mogelijke misstanden bij de noodopvanglocaties waren voor het verschijnen van dit artikel niet bekend bij de Ministeries van AenM en SZW.

Vraag 6

Voelt u zich verantwoordelijk voor het welzijn van de arbeidsmigranten?

Antwoord 6

Zoals aangegeven in de brief aan uw Kamer van 14 november 2024² zet het kabinet in op gericht arbeidsmigratiebeleid. Hierbij is van belang dat mensen goed worden behandeld en zij geen verdienmodel zijn. Een stevige aanpak van de misstanden rond arbeidsmigratie is hard nodig. In eerste instantie voor deze mensen zelf. Maar ook voor de samenleving en de bedrijven die het goed doen. Een betere positie van arbeidsmigranten zorgt ook voor een gelijk spelveld op de markt voor bedrijven die hun werknemers wel waarderen. Daarmee krijgen we ook de broodnodige grip op arbeidsmigratie.

Vraag 7 t/m 10

Laat dit niet precies het gevaar zien van het uitbesteden van opvang aan private partners die vooral bezig lijken te zijn met winstmaximalisatie en minder met het welzijn van asielzoekers?

Deelt u de mening dat het waanzin is dat wij nu met belastinggeld de uitbuiting van arbeidsmigranten financieren waarvan de winst vervolgens naar de zakken van de ondernemers gaat?

² PM verwijzing naar de brief.

Deelt u de mening dat het onverteerbaar is dat dit bedrijf naast het uitbuiten van arbeidsmigranten en het bestelen van de belastingbetalers zich ook nog een schuldig maakt aan belastingontwijking via constructies die via Cyprus lopen?

Deelt u de mening dat hier enkel dit bedrijf heel hard van profiteert, waar asielzoekers, arbeidsmigranten en belastingbetalers allemaal de dupe zijn van dit door de overheid gedoogde beleid?

Antwoord 7 t/m 10

Gelet op de huidige druk op de opvang en de beperkte beschikbaarheid van reguliere opvanglocaties, ben ik op dit moment genooddaakt ook gebruik te maken van samenwerking met private partijen. Vanuit de rijksoverheid wordt al geruime tijd aan gemeenten gevraagd om tezamen met het COA opvangplekken beschikbaar te stellen en vanaf 2022 blijven het aantal reguliere opvangplekken achter bij de uitvraag. Hierdoor zijn noodopvanglocaties helaas op dit moment nog steeds noodzakelijk en moet het COA tijdelijke contracten aangaan om een ieder van opvang te kunnen voorzien. Vanzelfsprekend horen daar goede afspraken bij om tot realistische prijsafspraken te komen. Daarnaast besteedt het COA bij inkooptrajecten aandacht aan de overheidsrichtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit betekent dat we bij alle aankopen en investeringen letten op de sociale effecten. Daarnaast wordt bij alle private partijen waar het COA mee samenwerkt ook een Bibob-toets uitgevoerd, waarin onder andere wordt gekeken naar eventuele belastingschulden.

In het kader van de berichtgeving zal bezien worden of deze aanpak verstevigd moet worden. Ik wacht het onderzoek van het COA hierover af.

Vraag 11

Op welke manier gaat u weer het heft in handen nemen en deze uitbuiting zo snel mogelijk stoppen?

Antwoord 11

Zoals hiervoor vermeld is het mijn ambitie om de dure vormen van opvang waar de berichtgeving op ziet zo snel mogelijk tot een minimum te beperken. Tegelijkertijd loopt het COA zowel relevante interne procedures alsmede bestaande contracten en afspraken waarin deze partij een aandeel had, zorgvuldig na en scherpst deze waar nodig en mogelijk aan.

Vraag 12

Wat gaat u eraan doen om de mogelijkheden voor asielzoekers om dit werk voor de opvang zelf te doen ook maximaal te benutten?

Antwoord 12

Het COA blijft zich onverminderd in zetten om asielzoekers tijdens verblijf in opvanglocaties te activeren om werkzaamheden te verrichten binnen en buiten de opvanglocatie. Dit gebeurt op verschillende manieren, bijvoorbeeld door het opzetten van een aantal meedoenbalies en het terugdringen van de wachtlijst bij de BRP straten waardoor asielzoekers sneller een BSN nummer krijgen, wat noodzakelijk is om arbeid te verrichten.

Vraag 13

Bent u bereid om in alle volgende contracten met private partijen voor de noodopvang ook af te dwingen dat het werk zoveel mogelijk aan bewoners zelf wordt aangeboden, dat hier op geen enkele manier uitbuiting kan plaatsvinden en dat er anders harde sancties volgen waardoor dit niet meer lucratief is?

Antwoord 13

Het heeft altijd de voorkeur om zoveel mogelijk zelfstandigheid en verantwoordelijkheid te stimuleren op een opvanglocatie. Tegelijkertijd is er, zoals hiervoor aangegeven, altijd personeel nodig voor de begeleiding op een locatie – zeker als het een tijdelijke noodopvanglocatie betreft waar bewoners bijvoorbeeld niet zelf kunnen koken. De ambitie om bewoners van het COA zoveel mogelijk te stimuleren onderschrijf ik, maar daarbij moet wel oog zijn voor de mogelijkheden op een specifieke opvanglocatie.